

Täysistunto

Torstai 30.3.2017 klo 15.58—18.43

2.2. Suullinen kysymys vammaispalveluiden parantamisesta (Johanna Karimäki vihr)

Suullinen kysymys SKT 41/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys: edustaja Karimäki.

Keskustelu

16.19 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Vammaiset ihmiset ovat joutuneet kilpailutuksen jalkoihin. Vammaisilta ja heidän läheisiltään tulee hätäviestiä siitä, että kaikesta säästetään. Hoivakodin henkilöstö voi vaihtua tavan takaa. Ruokaa säännöstellään ja rajoitetaan. Kehitysvammaiset ja heidän perheensä eivät pääse itse osallistumaan palvelujensa järjestämiseen toivomallaan tavalla.

Sivistysvaltion mitta on siinä, kuinka se huolehtii heikoimmistaan, mutta nyt vammaiset kokevat olevansa huutolaiskaupan kohteena. Vammaisten elintärkeitä palvelut ovat ihmisten palveluja ihmisille. Niissä on tärkeää jatkuvuus, hyvä arki ja onnellisuus. Kysynkin: Mitä hallitus tekee parantaakseen vaikeasti vammaisten ihmisten asemaa ja parantaakseen palvelujen heikkoa tilannetta? Miten vähennätte jatkuvan kilpailuttamisen tuomia haittoja?

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paljon palautetta ja kritiikkiä saaneen valinnanvapauslainsäädännön yksi osa on saanut kiitosta — osa, joka on suunnattu nimenomaan vaikeavammaisille, vammaisille ja jatkossa yhä useammalle ikääntyvälle ihmiselle, ja se on niin sanottu henkilökohtainen budjetti. Tätä vammaisjärjestöt halusivat, vaativat, ovat sitä odottaneet. Nyt me olemme laittamassa sen toimeen. Näiltä osin tässä on tapahtumassa iso muutos, ja ainakin jos alan edunvalvojiin on luottaminen, se muutos on myönteiseen suuntaan.

Toisekseen, tämä teidän listauksenne näistä ongelmista. Onko kyse lain puutteesta, pykälien puutteesta vai ennemminkin siitä, että jotain on mennyt niiden pykälien toimeenpanossa pahasti pieleen? Pykälät meillä ovat kunnossa, mutta se, mitä on tapahtunut käytännön tasolla — esimerkiksi viime viikkojen uutisoinnin kautta tietoon tulleen — on se, että on tapahtunut virheitä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.22 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Henkilökohtainen budjetointi on toki tärkeä, mutta nyt ollaan tilanteessa, että vammaisten ihmisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2017 vp

asemaan on puututtava nyt ja näiden kilpailutusten haittoja vähennettävä. Kysynkin: mitä hallitus tekee nyt ahdingossa olevien vammaisten ihmisten palvelujen parantamiseksi? Julkisen sektorin tavoite ei ole maksimoida voittoja, vaan sen tavoite on yhteinen hyvä, kuten nobelisti Bengt Holmström meitä hyvin muistutti.

Mutta haluaisin kysyä myös vammaisten lapsiperheiden asemasta: Hallitus on lisännyt omaishoitajien vapaapäiviä, mikä sinänsä on hyvä asia, mutta monet kunnat ovat samalla kiristäneet omaishoidon tuen kriteerejä, niin että omaishoitajien tuet ovatkin tipahtaneet — hyvin vähävaraisten perheiden tuet, perheiden, jotka hoitavat läheistä, vammaista lasta, kotonaan ja jotka tarvitsisivat kaiken sen tuen ja avun arjessaan. Miten te, hallitus, aiotte puuttua tähän tilanteeseen?

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on lisännyt vuositasolla 100 miljoonaa euroa omaishoidon tukeen. 100 miljoonaa euroa omaishoidon tukeen. Se on etuus, jossa toimeenpanon harkinta on kunnilla. Ministerin roolissa on ainoa keino narulla työntäminen, se, että koettaa viestittää, että yhdenvertaisuus tässä maassa näillä nykylainsäädännön pykälillä voisi toteutua. Harvoin haluan osoittaa yhtään ketään täältä ylhäältä, mutta tässä kohtaa joudun toteamaan, että ne omaishoidon tuen maksatuksen tasoon liittyvät muutokset ja päätökset on kyllä tehty kuntatasolla sillä harkinnalla, joka on ollut siellä kussakin kunnassa, josta tätä kritiikkiä on tullut. Hallitus on lisännyt vuositasolla 100 miljoonaa euroa omaishoidon tukeen.

16.24 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuhannet kehitysvammaiset ihmiset ovat kyvykkäitä palkkatyöhön, mutta sitä ei tarjota. Kehitysvammaliiton mukaan Suomessa on korkeintaan 500 palkkatyössä olevaa kehitysvammaista ihmistä. Se on vain 2 prosenttia kaikista työikäisistä kehitysvammaisista ihmisistä. Kysynkin oikeus- ja työministeri Lindströmiltä: mitä hallitus aikoo osaltaan tehdä kehitysvammaisten työllistämisen esteenä olevan asenneilmapiirin korjaamiseksi, ja aikooko se puuttua kehitysvammaisen työvoiman hyväksikäyttämiseen pelkästään palkattomana avotyönä?

16.24 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymys on ihan ajankohtainen. Puoliväliriiheen valmistaudutaan, ja hallitusohjelmassa on kirjaus "osatyökykyiset työelämään". Hallitus on ottanut jo hallitusneuvotteluissa tästä asiasta vaarin, ja yhdessä STM:n kanssa tässä asiassa tehdään yhteistyötä, koska me olemme tunnistaneet, että vammaisilla on paljon sellaista osaamista, mikä pitää ottaa yhteiskunnassa huomioon, ja aivan varmasti näistä asioista tullaan keskustelemaan. Toki näitä asioita pitäisi viedä paljon, paljon nopeammin eteenpäin, mutta on paljon muitakin. Mutta emme missään nimessä väheksy tätä asiaa.

16.25 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä alkuperäinen kysymys koski vammaisten palvelujen kilpailuttamista, ja talousvaliokunnassa valmistui tämä uusi hankintalakimietintö, johon on sitten lauseena lisätty se, että eduskunta edellyttää, että vammaisten ja vanhusten asumispalvelut tuotetaan inhimillisesti.

Kun nämä palvelut nyt siirtyvät maakunnille ja tulee tämä henkilökohtainen budjetointi, niin kysynkin ministeri Rehulalta: onko palveluseteli ratkaisuna hyvä keino vastata niihin ongelmiin, joita tässä kilpailutuksessa on ollut, palveluseteli, jonka käyttää vammainen tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2017 vp

vanhus itse, ja hän päättää itse, missä asuu, kuinka kauan asuu, ja jos homma ei toimi, niin voi muuttaa sitten pois.

16.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos eläisimme ideaalimaailmassa, meillä olisi riittävä määrä sellaisia sosiaalihuollon pykäläitä, jotka ohjaisivat myös kilpailuttamista. Hankintalaki, sellaisena kuin se eduskunnasta on ulos tulossa, mahdollistaa sen, että yksilöllinen, omaan elämäntilanteeseen paras esimerkiksi asumismuoto on saatavilla. Ei laki ole sille este. Ne ongelmat, mitä on ja mistä palautetta tulee ja mistä ääriesimerkit päätyvät uutisointiin — silloin on mennyt jotain pieleen. Edustaja Turunen kysyi palvelusetelistä. Palveluseteli on erinomainen konsti pyrkiä välttämään niitä hankintalainsäädännössä mahdollisesti olevia puutteita.

16.27 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä tässä yhteydessä on hyvä mainita se, että täällä Suomen hankintalaissa on otettu sote-palveluihin kaikkein kevyin menettelysääntely, minkä direktiivi mahdollistaa, ja esimerkiksi mistään tietystä menettelystä ei säädetä. Eli käytännössä vuoden 2019 alusta lukien hankintojen rooli sote-palveluissa menettää merkityksensä, kun palveluiden tuottamistavassa siirrytään tähän asiakkaiden valinnanvapausmalliin ja vammaispalveluissa otetaan käyttöön tämä täällä mainittu henkilökohtainen budjetti. Maakuntamallissa sote-palveluja ei siten enää kilpailuteta hankintoina vaan vammaiset saavat oman budjettinsa puitteissa räätälöidymppää palvelua ja he voivat itse valita sen haluamansa palveluntuottajan.

Kysymyksen käsittely päättyi.